

спонукані прагненнями: викликати бажану реакцію; стати «самим особою»; виправдати очікування аудиторії; відповідати своїй соціальній ролі; забезпечити зрозумілість та позитивну сприйнятливність слухачами; «прийти до розуміння, узгодження» і таким чином досягти своїх цілей [1, с. 25]. При цьому автор виділяє декілька помилок самопрезентації особистості: втрата м'язового контролю над своїм тілом (кашель, чхання тощо); демонстрація нещирості, «перегрівання»; хибний розвиток усього процесу самопрезентації (неадекватність ситуації) [1, с. 34].

Саме тому, в доробку вітчизняних учених ми акцентуємо увагу на роботах О. Капусток, яка шляхом емпіричного дослідження виокремила три типи (особистісний, пластичний, експонований) створення особистістю образу «Я», а також три стратегії (пізнавальна, адаптивна, самозахисна). Науковець розглядає самопрезентацію як психічне утворення, що включає внутріособистісну складову через її атрибутивні характеристики (саморефлексія, самототожність, інтернальність) і ситуаційну компоненту, яка актуалізується у значущих ситуаціях безпосередньої чи опосередкованої взаємодії [1, с. 78].

Отже, самопрезентація – це процес, за допомогою якого особистість намагається сформувати у інших враження про саму себе. Її успіх залежить від уміння представити себе іншим людям, уміння подати себе, привернути увагу, актуалізувати інтерес людей до своїх якостей, що є запорукою ефективності здійснення подальшого процесу професійного самовизначення та становлення.

Джерела

1. Капусток О. М. Самопрезентація як засіб створення позитивного іміджу особистості: Дис... канд. психол. наук: 19.00.05. К., 2007. 252 с.
2. *Соціолого-педагогічний словник* / За ред. В. В. Радула, вид. 2-е. Харків: Мачулін, 2015. 444 с.
3. Становлення ідентичності фахівця: [монографія] [Г. О. Балл, В. Л. Зливков, С. О. Копилов та ін.]; за ред. В. Л. Зливкова. Київ-Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 260 с.
4. Чигирин Т. О. Самопрезентація: визначення, види, стратегії, техніки. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2012. Т. 24. Ч. 5. С. 245-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pzpp_2012_24_5_303
5. Goffman Erving. The Presentation of Self in Everyday Life. *University of Edinburgh Social Sciences Research Centre 39*. George Square, Edinburgh 8, Monograph № 2, 1959. 163 p.
6. Huntington S. P. Who are we? The Challenges to America's National Identity. New York: Simon & Schuster, 2004. 400 p.

Дяченко Олена Валеріївна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

СУРЖИК ЯК МОВНИЙ АНТИПОД У КУЛЬТУРІ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Культура мовлення фахівців передбачає вільне та досконале володіння рідною мовою на державному рівні. Для опанування основами майбутньої професії слід засвоїти необхідну та достатню кількість загальних й спеціальних знань, умінь та навичок у науковій сфері, а також навчитися оперувати мовним матеріалом, зокрема у професійному спілкуванні.

На жаль, сьогодні під час комунікативного процесу майбутні спеціалісти допускають велику кількість помилок, які виявляються на різних мовних рівнях, а саме: у неправильній вимові слів, їхньому наголошуванні або неточному слововживанні, словотворі тощо. До того ж мовлення студентів ще й засмічене суржилом, жаргонізмами, лайкою, словами-паразитами тощо. Усе це вказує на низький рівень культури мовлення людей, що свідчить про незнання мови або небажання вдосконалювати власні знання, зневажливе ставлення до співрозмовника, про неповагу до рідної мови.

Нині унаслідок мовної інтерференції, тобто мимовільного перенесення ознак однієї мови на іншу, ми спостерігаємо відоме усім явище «суржик», який взагалі можна назвати мовним антиподом в існуванні української мови взагалі. Багато лінгвістів ґрунтовно досліджували сутність суржику. Також загальновідомо, що поняття запозичене із сільськогосподарської лексики – суміш різних видів зерен (жита, пшениці, ячменю, вівса), а також борошно з цих зерен невищого гатунку. У переносному значенні суржик це – «елемент двох або кількох мов, що об'єднані штучно, без додержання норм літературної мови; нечиста мова» [1].

Суржик широко вживається давно та усюди. При його постійному використанні українська мова дійсно стає збіднілою. «Найсприятливіші умови для побутування суржику створює, звичайно ж, сімейна комунікація. Проте велику частину свого життя сучасна молодь проводить у навчальних закладах, де також стикається із проблемою вимушеної двомовності, не володіючи достеменно ані російською, ані українською літературною мовою» [2]. Отже, родина, хоч і є головним фактором прояву суржику, проте аж ніяк не єдиним колом спілкування для майбутніх фахівців.

Утім саме сім'я повинна бути зразком для мовного виховання своїх дітей. Якщо молода людина змалку починає вивчати основи рідної мови за допомогою і батьків, і вихователів, які також знають мову, займаються самоосвітою, пізніше – у шкільному та студентському житті – освічених і уважних вчителів і

викладачів, то у дорослому віці легко спілкуватиметься українською мовою, не порушуючи її форми, не змінюючи значення слів, не спотворюючи фонетичних законів своєї мови і активно поповнюючи свій словниковий запас, щоб яскраво використовувати у своєму мовленні. Такий мовець матиме великий авторитет серед інших людей, заслуговуватиме на шанобливе ставлення, захоплюватиме культурою власного мовлення, підштовхуватиме до знань інших членів суспільства – родичів, друзів, колег. Проте «бездумно змішуючи слова української і російської мов, відмінюючи українські слова за зразком російських і навпаки, творячи фрази всупереч моделям рідної мови, її носій стає носієм забрудненої мови, фактично, напівмови» [2].

Таким чином, проблема суржику й досі залишається актуальною. Вирішити її можливо на законодавчому рівні в умовах відповідних програм і законів, створюючи різні масові заходи за участю молоді, їхніх батьків, вчителів, викладачів, які спонукатимуть до вивчення саме української мови як державної, акцентуючи увагу на доцільному використанні її літературної форми.

Мовлення фахівців має бути грамотним, чистим і вільним, позаяк уживання позалітературних слів (зокрема й суржику) призводить до порушень мовних норм загалом, заважає сприймати висловлювання, негативно впливає на суспільство, мовлення та мислення людини.

Джерела

1. Великий тлумачний словник сучасної української літературної мови (з дод. і допов.) // Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Мирошниченко М. І., Троян А. О. Суржик як актуальна проблема культури спілкування студентів // Збірник центру наукових публікацій «Велес» за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції: «Наука в епоху дисбалансів», 30 листопада, 2017 року. – Київ. – 2017.

Halyna Bezverkhnia

Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Professor
Lutsk National Technical University

Victoria Tsybulska

Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate professor
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

DIAGNOSTICS OF THE LEVEL OF FORMATION OF STUDENTS' READINESS FOR SELF-ORGANIZATION OF A HEALTHY LIFESTYLE

It should be noted that the questionnaire developed by the author was used to diagnose the level of formation of *the motivational-target* component of students' readiness for self-organization of a healthy lifestyle, gnostic competences of the content component and partly of the activity-operational component.

The questions the questionnaire were based on the principle of determining the student's desire/unwillingness to organize their lifestyle as healthy, in addition, students were asked to explain their position. Analyzing the answers to the questions, we found three of formation of the studied qualities of the students: high level (the respondent expresses a desire or intention and is able to justify his point of view in detail), medium level (the respondent expresses a desire or intention, but does not his choice), low level (the respondent does not a desire or intention) [1].

The assessment of the level of components readiness for self-organization of a healthy lifestyle of each respondent was carried out individually according to the principle of dominance of answers, which about one or another level of formation researched quality. The overall group score was calculated as arithmetic mean.

The level of formation of *the motivational value component* dominates slightly, the average level follows, and the is almost 2 times lower than the high. These data indicate, on hand, a fairly high level of students for a healthy lifestyle, on the other, the following fact attracts attention: the most developed component, the least developed instructional component (the last), two components that remaining, proportionally decrease. Despite rather high level of formation of the motivational and value, the internal regressive movement indicates that the level of self-organization of a healthy lifestyle (which is clearly manifested precisely at the level of development of the volitional instructional components) is rather weakly developed. Research level of formation *a meaningful component of* students' readiness for self-organization of a healthy lifestyle consisted in determining level of formation of gnostic and cognitive competencies. The results of the study the level of formation of Gnostic competences: high level – 25% EG1 and 23% EG2, medium level – 35% EG1 and 37% EG2, low level – 40% EG1 and 45% EG2.

The level of formation of gnostic competences is quite low, namely, the formation of this type of competences, which aim students at the independent search new knowledge and experience in any field, in this case in the field of self-organization of a healthy, directly affects self-organization [3].

Cognitive competences, which provide students with specific knowledge the field of self-organization of a